

HOMMAGE DOAJENIMA HRVATSKOGA KIPARSTVA

7.7.-28.8.2022.

Tihana Boban, kustosica Gliptoteke HAZU

Uz redovnu izložbu radova odabranih od strane Ocjenjivačkoga suda XIV. trijenala hrvatskoga kiparstva, kao zasebni program ovogodišnjega Trijenala, Gliptoteka HAZU je u suradnji s Hrvatskim društvom likovnih umjetnika realizirala izložbu kojom odajemo počast doajenima hrvatskoga kiparstva koji su nas napustili u posljednjih nekoliko godina. Riječ je o akademiku Zlatku Boureku, akademiku Šimi Vulasu i Stanku Jančiću koji su preminuli 2018. godine, Josipu Diminiću preminulom 2019., akademiku Ivanu Kožariću koji nas je napustio 2020. u svojoj 100. godini i prof. emeritusu Stjepanu Gračanu, preminulom u veljači ove godine.

Na četiri lokacije u gradu Zagrebu, **od 7. srpnja do 28. kolovoza**, u izlozima prostora **Ortoforme, Grupe, Intere i Prostorie** bit će izložena odabrana djela **Zlatka Boureka, Šime Vulasa, Ivana Kožarića i Stjepana Gračana** iz fundusa Gliptoteke HAZU, dok će značaj i stvaralaštvo Stanka Jančića i Josipa Diminića biti obrađeno u prilogu. Navedeni umjetnici svojim su umjetničkim djelovanjem te kvalitetnim i raznolikim djelima bili predvodnici novijeg hrvatskoga kiparstva, a svojim su pedagoškim radom na likovnim Akademijama odgojili generacije studenata, vodeći ih i otkrivajući im svu širinu kiparstva. Njihovo svestrano i nesebično davanje umjetnosti očituje se u osnivanju brojnih umjetničkih udruga i projekata čiji su bili inicijatori i u kojima su aktivno sudjelovali u popularizaciji i promociji kiparstva. Javni prostori diljem Hrvatske upotpunjeni su njihovim spomenicima i skulpturama, a svi od reda bili su otvoreni prema suradnji s muzejskim institucijama i galerijama, organizirajući izložbe u njihovim prostorima i nerijetko im donirajući svoja djela.

U trenutku održavanja Prvoga Trijenala hrvatskoga kiparstva 1982. godine, Kožarić, Bourek, Vulas, Jančić i Gračan već su ostvarili domaća i međunarodna priznanja likovne kritike te je njihova prijava na izlaganje bila potvrda da je Trijenale, kao natječajna izložba posvećena isključivo kiparstvu, prijeko potrebna manifestacija na našem prostoru. Održavajući se svake tri godine, navedeni autori su redovito participirali djelima koja su često bila odabrana za izlaganje na Trijenalima kiparstva, što svjedoči o prepoznatoj kvaliteti i vrijednosti njihovih radova od strane Ocjenjivačkoga suda. Na 40. godišnjicu osnutka Trijenala hrvatskoga kiparstva, želimo im odati priznanje i zahvaliti im na svesrdnoj podršci i odazivu na izlaganje na Trijenalima hrvatskoga kiparstva. Ovim popratnim programom manifestacija Trijenala hrvatskoga kiparstva se širi izvan uobičajenih muzejsko-galerijskih prostora u kojima se ono do sada održavalo. S obzirom da su stalni postavi Gliptoteke HAZU trenutno zatvoreni za posjetitelje, ovo je jedinstvena prilika da se dio skulptura njenog muzejskog fundusa, bar na neko vrijeme izloži i na ovaj način postane dostupan i vidljiv široj publici. U isto vrijeme želimo skrenuti pozornost javnosti na opći problem zagrebačke kulturno-umjetničke scene koja je nakon nedavnih potresa ozbiljno ograničena zatvaranjem velikog broja muzejskih institucija.

Umjetnička ostavština akademika Zlatka Boureka, rođenog 4. rujna 1929. godine u Požegi, svjedoči o Boureku kao osobi koja je živjela umjetnost iz dana u dan. Njegovo obrazovanje te stečene vještine i znanja svjedoče o njegovoj svestranosti, ostvarivši se kao kipar, slikar, crtač, scenograf, redatelj, lutkar, tvorac animiranih i igranih filmova. Godine 1955. diplomirao je kiparstvo i slikarstvo na Akademiji za primijenjenu umjetnost u Zagrebu u klasi prof. Koste Angelija Radovanija. Samostalno je izlagao u Duisburgu, New Yorku, Zagrebu, Osijeku, Varaždinu, te je sudjelovao na brojnim skupnim izložbama. Od 1970-ih godina radio je kao scenograf i kostimograf u mnogim kazalištima. Jedan je od osnivača Zagrebačke škole crtanog filma, te autor i scenograf filmova od kojih izdvajamo „Kovačev šegrt“ i „Bećarac“. Bio je redoviti član HAZU-a od 2010. godine. Dobitnik je Nagrade Vladimir Nazor za životno djelo. Iako je školovan kao kipar, češće se bavio slikarstvom za koje je inspiraciju crpio iz rodnoga zavičaja te proživljenih iskustava i sjećanja. Figuracija Zlatka Bouerka autentična je i originalna, puna životnog kolorita, erosa i osebujnih likova. Izložena skulptura *Beba s kormilom* (2009.) rezonira Bourekov plastički jezik u kojem oblikuje korpulentne volumene toplih kolorita iz kojih isijava humor, tjelesnost i erotičnost, na tragu klasične tradicije, japanskog teatra lutaka i njemačkog ekspresionizma. Bourekova inspiracija slavonskim krajolikom očituje se u izboru teme i čestih prikazivanja lađi i čikli. Zlatko Bourek preminuo je 11. svibnja 2018. godine.

Zlatko Bourek, *Beba s kormilom*, 2009., drvo, poliester, kaširani papir, 46 x 96 x 26,4 cm, MZP-3653

Akademski kipar i akademik **Šime Vulas** rođen je 17. ožujka 1932. godine u Drveniku Velom. Diplomirao je 1958. na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu u klasi Vanje Radauša, kod kojeg polazi i Majstorsku radionicu. U šest desetljeća dugom stvaralaštvu, Šime Vulas ostvario je impozantan opus, ostavši vjeran sažetim organskim formama koje su prožete lirizmom, izražajnom jednostavnošću te su oslobođene svake narativnosti. Na početku karijere radi pretežno apstraktne kompozicije u drvetu. Vulasovo kiparstvo uvijek je duboko povezano s dalmatinskom tradicijom i zavičajem što se očituje u temama, motivima kao i materijalu koji koristi. Metodom fragmentiranja i preslagivanja elemenata reinterpretera tradicionalne motive u pokrenute nefigurativne kompozicije. Vulasov "totemski" plastički jezik vidljiv je i na prepoznatljivoj formi izloženih *Punih jedara* (1970.).

Šime Vulas, *Puna jedra*, 1970., bronca, 116 x 16 x 38 cm, MZP-3990

Ritmičkim ponavljanjem cilindričnih oblika i suptilnim usjecima na površini ostvario je čvrstoću voluminozne cjeline. Od 1975. u njegovom kiparstvu pojavljuju se sakralni motivi i biblijska tematika te češća upotreba boje. Od 1987. je docent, a od 1995. do 2004. godine redoviti profesor kiparstva na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Redoviti je član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti od 1991. godine. Autor je mnogobrojnih spomenika i skulptura u javnim prostorima. Izlagao je na 19 samostalnih i više od 350 skupnih izložaba u domovini i inozemstvu te je dobitnik Nagrade Vladimir Nazor za životno djelo (2010.). Akademik Šime Vulas preminuo je 8. lipnja 2018. godine.

Četiri mjeseca kasnije, 23. listopada 2018. godine, napustio nas je akademski kipar **Stanko Jančić**, rođen 2. svibnja 1932. godine. Nakon završenog studija kiparstva na zagrebačkoj Akademiji 1956. godine, bio je suradnik Majstorske radionice Antuna Augustinčića do 1970. godine, gdje se susreo sa Stjepanom Gračanom. Prijateljstvo i suradnju s Gračanom, Jančić nastavlja pridružujući se likovnoj grupi Biafra u razdoblju od 1970. do 1975. godine. Na početku stvaralaštva nastaju radovi pod utjecajem ekspresionističkih i naturalističkih utjecaja njegovih učitelja. Kao član Biafre, počinje oblikovati hiperrealistične likove u obojenom poliesteru, uvodeći u hrvatsko kiparstvo svakodnevne i trivijalne teme te oblike bliske pop-artu. U kiparskom stvaralaštvu Stanka Jančića dominiraju teme ženskoga akta, portreta, sitne plastike u kojima propituje odnose volumena i prostora, a ostvario je i

brojne javne spomenike, sve to uz neumoran pedagoški rad na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti.

Josip Diminić rođen je 17. lipnja 1937. u Svetom Lovreču. Nakon završene Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu 1963. godine, Diminić se vraća u Labin koji će biti polazišna stanica njegove umjetničke karijere i koji će zahvaljujući Diminiću postati kulturno i kiparsko središte zapadne Hrvatske. Aktivno je sudjelovao u radu kulturnih i obrazovnih ustanova- bio je ravnatelj labinskoga Narodnoga muzeja te redoviti profesor kiparstva Pedagoškog fakulteta u Rijeci. Pokretač je i suosnivač brojnih kulturno-umjetničkih grupa i projekata, kao što su *Labinski atelieri* i *Ars Histriae*. Osim umjetničkog i pedagoškog rada, trajno je obilježio kiparstvo inicirajući osnivanje Mediteranskog kiparskog simpozija u kamenu u Dubrovi 1969. godine, u sklopu kojeg nastaju skulpture renomiranih hrvatskih kipara. Kiparstvo Josipa Diminića prešlo je razvojni put od stilizirane, apstraktne skulpture sažetih oblika u kamenu, bronci i obojenoj plastici, do prevlasti figuracije i keramoskulptura antropomorfnih oblika. Dobitnik je jednakovrijedne nagrade V. trijenala hrvatskoga kiparstva. Josip Diminić preminuo je 17. svibnja 2019. godine.

Ivan Kožarić, *Oblik prostora*, Skulptura F, 1968. g., fiberglas, 101,5 x 61 x 117,5 cm, MZ-686

Jedan od najznačajnijih hrvatskih umjetnika, akademik **Ivan Kožarić**, rođen je 10. lipnja 1921. godine u Petrinji. Svoj umjetnički put započinje na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu 1943. godine, diplomiravši kiparstvo 1947. kod prof. Frane Kršinića i Vanje Radauša te dvije godine kasnije specijalku kod Antuna Augustinčića. Njegovi rani radovi u doticaju su s figuracijom koju postepeno sve više napušta u korist ekspresije, slobode stvaranja i razvijanja individualnoga stila. Na njegov umjetnički izričaj utjecat će iskustvo boravka u Parizu 1959./60. gdje dolazi u kontakt sa suvremenom europskom umjetnošću. Početkom šezdesetih Kožarić je član Gorgone, umjetničke grupe koja od 1959. do 1965. okuplja najznačajnija imena suvremene konceptualne hrvatske umjetnosti. U tom razdoblju nastaju prvi *Oblici prostora*, minimalističke skulpture u kojima razvije ideju praznine i materijaliziranja njene unutrašnjosti. Godine 1968. u fiberglasu stvara jednostavnu, zaobljenu i pročišćenu formu *Oblika prostora* (Skulptura F) kojoj istiskuje i utiskuje volumen i prostor. U svom umjetničkom radu često

mijenja izričaj (od figuracije do apstrakcije), maštovit je, uvijek sklon eksperimentu, ironiji i radikalnom umjetničkom ponašanju. Radi figurativne i apstraktne skulpture, instalacije, asamblaže, ready-made, kreira umjetničke akcije i ambijente, bavi se slikarstvom i crta. Godine 1997. postaje redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, te će u razdoblju od 1997. do 2011. godine obnašati dužnost voditelja Gliptoteke HAZU. Izlagao je na šezdesetak samostalnih i oko dvije stotine skupnih izložbi, u zemlji i inozemstvu. Djela mu se nalaze u brojnim muzejskim i privatnim zbirkama u zemlji i svijetu. Njegova skulptura *Oblik prostora (Frižider)*, 1963., uvrštena je 2019. godine u zbirku njujorškog Muzeja moderne umjetnosti MoMa. Autor je brojnih javnih skulptura, a uz mnogobrojne nagrade, dobitnik je Velike nagrade IV. Trijenala hrvatskoga kiparstva. Akademik Ivan Kožarić preminuo je 15. studenoga 2020. godine u stotoj godini života.

Istaknuti hrvatski kipar **Stjepan Gračan**, vrhunski pedagog i profesor, likovni kritičar, kazališni scenograf te jedan od osnivača Likovne grupe Biafre, rođen je u Prugovcu 28. veljače 1941. godine. Kiparstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu diplomirao je 1967. godine u klasi Antuna Augustinčića, nakon čega pohađa poslijediplomski studij i majstorsku radionicu. Bogato umjetničko naslijeđe Stjepana Gračana odražava kiparev *credo* prema kojem umjetnost ne služi uljepšavanju života i stvarnosti, već njihovom potpunom razotkrivanju. Njegov opus svjedoči o kontinuitetu stvaranja angažirane figuracije- nadahnut poetikom užasa i šoka te zahvaljujući novim mogućnostima obrade plastike i poliestera, Gračan oblikuje ekspresivne, izobličene figure dramatičnog izraza i obrade površine s namjerom da razbije gledateljevu ravnodušnost na događaje u svijetu.

Stjepan Gračan, *Princ karnevala*, (1981.-1997.), poliester, 130 x 53 x 93 cm, MZ-3990

Na tragu oblikovanja ljudskih figura usamljenih u patnji i razorenih egzistencija, nastaje i izložena sjedeća muška figura pod naslovom *Princ karnevala* (1981.-1997.) čiju površinu obrađuje kombiniranjem zemljanih tonova kako bi potencirala dojam izoliranosti i grotesknosti izraza figure. Uz mnoge dužnosti koje je obnašao od 1969. godine, ističe se njegovo djelovanje uz Salon mladih i u Hrvatskome društvu likovnih umjetnika, njegov pedagoški rad kao iznimnoga profesora i dekana na Akademiji likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, te će ostati zapamćen kao jedan od inicijatora osnivanja Umjetničke akademije u Osijeku 2004. godine. Sudjelovao je na približno 250 skupnih izložbi u zemlji i inozemstvu, priredio je 30 samostalnih izložbi, a autor je i mnogobrojnih javnih spomenika. Stjepan Gračan napustio nas je 6. veljače 2022. godine u 82. godini života.

HOMMAGE DOAJENIMA HRVATSKOG KIPARSTVA
7.7.-28.8.2022.

Lokacije izloženih skulptura:

Ortoforma, Martićeva 31a, Zagreb

Grupa, Ul. popa Dukljanina 1, Zagreb

Intera, Ul. kralja Držislava 8, Zagreb

Prostoria, Ul. Antuna Bauera 3